

Вольвач Богдан Володимирович,
аспірант кафедри господарського права,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, Україна, м. Харків
e-mail: ipad270318@gmail.com
ORCID 0000-0002-3025-5210

doi: 10.21564/2414–990x.142.142510
УДК 346(050)

ЕСКІЗ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ НЕПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ТА БАНКРУТСТВА

Розглянуто проблеми формування ефективної правової політики держави у сфері неплатоспроможності та банкрутства. Проаналізовано теоретичне підґрунтя дослідження циклічності національної економіки та обґрунтовано доцільність взаємозв'язку економічного циклу та державної економічної політики. На основі наведених у статті прикладів з діяльності великих компаній встановлено, що в багатьох випадках штучно створені державою умови для їх підтримки не тільки не відновлюють економічної рівноваги, а посилюють кризові явища у національній економіці, що обумовлює колізію між державними (публічними) та приватними інтересами (інтересами підприємств). Особливу увагу приділено розробці концептуальних засад правового регулювання відносин неплатоспроможності та банкрутства в Україні.

Ключові слова: неплатоспроможність; банкрутство; економічний цикл; правова політика; економічна політика.

Вольвач Б. В., аспірант кафедри хозяйственного права, Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, Украина, г. Харьков.
e-mail : ipad270318@gmail.com ; ORCID 0000-0002-3025-5210

Ескіз правової політики в сфері неплатежеспособности и банкротства

Рассматриваются проблемы формирования эффективной правовой политики государства в сфере неплатежеспособности и банкротства. Исследуется существующий теоретический базис цикличности национальной экономики, обоснована целесообразность взаимосвязи экономического цикла и государственной экономической политики. На основе приведенных в статье примеров из деятельности крупных компаний установлено, что во многих случаях искусственно созданные государством условия для их поддержки не только не восстанавливают экономического равновесия, а усиливают кризисные явления в национальной экономике, что обуславливает коллизию между государственными (публичными) и частными интересами (интересами предприятий). Особое внимание уделяется разработке концептуальных основ правового регулирования отношений неплатежеспособности и банкротства в Украине.

Ключевые слова: неплатежеспособность; банкротство; экономический цикл; правовая политика; экономическая политика.

Постановка проблеми. Трансформаційність економічного розвитку України протягом тривалого періоду супроводжується постійними змінами в економічній системі, а також у системі державного регулювання економічних процесів. При цьому характер таких змін здебільшого відображає поступовість, логічність, обґрунтованість упровадження методів та інструментів державного правового регулювання.

Слід зазначити, що у сучасному глобалізованому світі відбувається взаємодія насамперед макрорівневих – загальнодержавних інтересів, пов'язаних із забезпеченням економічної безпеки і суверенітету, із захистом економічного простору держав. Дія й роль цих чинників в умовах глобалізації зумовили появу нових теоретичних підходів, згідно з якими нехтування такими серйозними поняттями, як «державна безпека», «економічні інтереси держави», «влада» в аналізі ефективності та визначенні доцільності формування та реалізації сучасної правової політики є недопустимим. Усвідомлення і втілення у практичну діяльність головних постулатів даного «багатовимірного» підходу швидше за інших здійснили західні країни. При всіх розмовах про скорочення ролі держави в їх економіках фактично, на думку автора, мають місце зовсім інші процеси. За останні два десятиріччя у розвинених країнах частка ВВП, яка перерозподіляється через бюджет, залишилась практично незмінною. Відбувається повне скорочення функцій держави у сфері соціального захисту населення і відчутна лібералізація зовнішньоекономічної сфери. Але одночасно різко зросла участь держави у підтримці експортних зусиль і підвищенні конкурентоспроможності вітчизняних підприємств шляхом: розвитку й створення необхідної для цього інфраструктури (науки, засобів зв'язку, інформаційного забезпечення); упровадження стимулюючої податкової системи; розробки і реалізації різноманітних варіантів промислової і/чи структурної політики; стрімкого упровадження державних норм і стандартів щодо технологічних, екологічних, санітарних та інших характеристик виробів; свого роду розширення корпоративної дипломатії, при якій зростаюча частина дипломатичного корпусу орієнтована на сприяння у тій чи іншій формі операціям «своїх» компаній за кордоном.

Тому у розвинених країнах відбувається не скорочення економічної ролі держави, а лише переорієнтація її господарських функцій у бік більш активної участі у боротьбі її підприємств за світогосподарські позиції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам формування та реалізації ефективної політики держави в сфері регулювання відносин неплатоспроможності та банкрутства присвячено чимало наукових праць, зокрема таких учених, як: Д. В. Задихайло, О. Пасхавер, Л. Верховодова, К. Агеєва, В. В. Джуно, О. В. Коваленко, К. В. Пралічен, Б. М. Поляков, М. В. Фоміна та ін.

Метою статті є спроба розроблення концептуальних засад формування сучасної правової політики держави у сфері неплатоспроможності та банкрутства.

Виклад основного матеріалу. Безсумнівно, що сучасна економічна політика повинна ґрунтуватись на правовому базисі забезпечення стійкого та ефективного її розвитку. У контексті дослідження проблем неплатоспроможності і банкрутства сучасна політика врегулювання цих питань тісно взаємопов'язана та взаємообумовлена з рівнем і характером взаємодії суб'єктів національної економіки.

Тож слід розглядати питання щодо змін правової політики відповідно до змін в економіці країни, обумовлених її циклічністю на певному етапі розвитку. Циклічність економіки передбачає порушення рівноваги економічної системи, що повторюються періодично, але в кожному новому періоді ці порушення мають новий характер і набувають нові форми.

Теоретичним підґрунтям дослідження циклічності національної економіки можуть бути, на нашу думку, «довгі хвилі» М. Кондратьєва, тобто довгострокові тенденції економічного розвитку, які включають понижувальну та підвищувальну фази. Основним елементом довгострокової циклічності є динамічний науково-технічний прогрес, пов'язане з ним економічне зростання і соціально-економічні процеси. Кожен з них розвивається за своїми законами і викликається специфічними імпульсами, які зливаються в одну циклічну хвилю [5].

Характеризуючи великі цикли («довгі хвилі») економічної кон'юнктури, М. Кондратьєв прийшов до таких висновків.

По-перше, початок підвищувальної хвилі великого циклу знаменується корінними зрушеннями в технічному базисі виробництва на основі використання досягнень НТП; в сфері кредиту і грошового обігу; у висуванні в лідери світової економіки нових країн. У цей період зазвичай відбувається більше великих соціальних зрушень і переворотів.

По-друге, в період понижувальних хвиль великого циклу спостерігаються тривалі аграрні кризи. Середньострокові економічні цикли, що входять у понижувальний період великого циклу (на відміну від його підвищувального циклу) характеризуються депресією, слабкістю і нетривалістю поживлення і підйому.

Субстанційною основою існування довгих хвиль циклів, на думку М. Кондратьєва, є сам відтворювальний процес, який включає в основу довгої хвилі всю суму капітальних і трудових ресурсів (галузеву структуру виробництва, існуючу сировинну базу, джерела енергії, ціни, зайнятість, громадські інститути, стан кредитно-грошової системи тощо) [6].

У теорії економічної динаміки Й. Шумпетера доведено, що економічний розвиток не є рівномірним, це послідовність чергування спадів та підйомів, обумовлених впровадженням інновацій. Дослідник вважав, що всередині економічної системи є джерело енергії, яке спричиняє порушення її рівноваги. Саме порушення рівноваги системи та пошук шляхів досягнення нової рівноваги є рушійною силою розвитку наукового мислення [9, с. 53]. За висловом вченого, ситуація в науці характеризується наявністю трьох пар взаємопов'язаних протилежностей:

- 1) економічна рівновага – стихійні порушення рівноваги;

2) дослідження економічних процесів у статиці – дослідження економічних процесів у динаміці;

3) тип господарюючого суб'єкта «власник» – тип господарюючого суб'єкта «підприємець» [9, с. 175–176].

Грунтуючись на теоретичних засадах циклічності економіки, можна визначити характер та рівень зв'язку економічної і правової політики. Так, у період підвищувальних хвиль (тобто економічного зростання) правова політика регулювання відносин неплатоспроможності та банкрутства спрямовуватиметься на розробку й реалізацію відповідних законодавчих норм щодо проведення діагностики фінансового стану підприємств (розробку методик та встановлення граничних меж показників рівня платоспроможності та фінансової стійкості), проведення приватизації, оцінку можливих ризиків фінансової безпеки підприємств. Інвестиційна привабливість підприємства, а отже, і його ринкова ціна, є однією з пріоритетних сфер економічних інтересів країни, що обумовлює необхідність об'єктивності оцінювання ступеня ймовірності банкрутства. За рахунок поживавлення інвестиційного ринку формуються можливості для підвищення ринкової вартості підприємств та формування їх ринкової репутації.

У період понижувальних хвиль (тобто економічного спаду) правова політика повинна орієнтуватися на розроблення антикризових заходів, спрямованих на залучення інвестицій, реструктуризацію, фінансове оздоровлення підприємств, які мають потенціал вирішення проблеми неплатоспроможності. Особливої уваги в цей період заслуговують питання градації підприємств-банкрутів не тільки за галузевою, регіональною належністю, а відповідно до потенціалу виходу з кризи та можливості збереження їх цілісності як повноцінних господарюючих суб'єктів. Саме у цьому проявляються соціальні та економічні інтереси керівництва підприємств, профспілок, працівників.

На думку Алейнікової О. В. [1], циклічність є чутливою до характеру та рівня державного впливу на соціально-економічні процеси, що обумовлює необхідність узгодження правової політики держави з відповідним економічним циклом. Щодо дослідження цих питань у сфері неплатоспроможності та банкрутства врахування економічного циклу при розробці та реалізації правової політики дає можливість більш ґрунтовно визначити рівень небезпеки банкрутства за рахунок виявлення та оцінки відповідних ризиків (інвестиційних, валютних, економічних, політичних, соціальних тощо), підвищити рівень захисту прав власності, підвищити інвестиційну привабливість національної економіки.

Так, урахування кризових явищ у економіці дає можливість гнучко адаптувати відповідне правове забезпечення врегулювання відносин неплатоспроможності та банкрутства шляхом постійного моніторингу фінансової стійкості підприємств, виявлення ризиків фінансової безпеки та розробки дієвих заходів щодо запобігання виникнення ситуації неплатоспроможності. Однак для оздоровлення економіки доцільною є ліквідація тих підприємств, які об'єктивно чи суб'єктивно неспроможні виробити дієві заходи щодо запобігання банкрутству та є значним тягарем для бюджету країни та об'єктом державної фінансової під-

тримки. При відсутності у підприємств коштів для проведення реструктуризації варто активізувати інвестиційне та державно-приватне партнерство. У даному контексті банкрутство слід розглядати як регулятор ринкової економіки, дія якого сприяє її оздоровленню за рахунок позбавлення від збиткових неефективних суб'єктів господарювання, які обгрунтовано не мають ніяких шансів на відновлення успішності своєї господарської діяльності.

Ринкова економіка, як відомо, не сприймає неефективних дій і вимагає за них надто високу ціну: втрату цільових ринків, послаблення конкурентних позицій, недоотримання фінансових ресурсів, скорочення робочих місць та підвищення рівня безробіття.

В економічних відносинах підприємство виступає як самостійний суб'єкт, діяльність якого здійснюється відповідно до визначених стратегічних цілей, але регулюється нормами національного законодавства. При цьому рівень та характер такого регулювання відповідають загальнонаціональним інтересам та умовам укладених міждержавних угод, що спричиняє виникнення колізії між державними (публічними) та приватними інтересами (інтересами підприємств).

Яскравим підтвердженням цього може слугувати приклад з однією з найбільших американських корпорацій «General Motors», яка протягом 77 років була лідером у автомобільному виробництві, але визнала себе банкрутом у 2008 р., отримавши збитки у розмірі 30,9 млрд дол., а у 2009 р. почала процедуру банкрутства. Політика американського уряду стосовно фінансової підтримки корпорації полягала у наданні близько 30 млрд дол. допомоги в обмін на 60 % акцій корпорації, уряд Канади надав 9,5 млрд дол. за 12 % акцій, Об'єднана профспілка працівників автомобільної промисловості отримала 17,5 %, а 10,5 % були розподілені між кредиторами.

У липні 2009 р. було розпочато процес реструктуризації корпорації, в результаті якого створена незалежна компанія «General Motors Company», яка вже у листопаді 2010 р. здійснила первинну емісію акцій. У даному випадку державна підтримка мала тимчасовий характер і була спрямована на розробку дієвих антикризових заходів з боку її керівництва. Нині корпорація функціонує за рахунок державної допомоги у розмірі 20 млрд дол., а ще 1 млрд дол. потрібно на реорганізацію. Основними причинами банкрутства, на думку автора, були системні помилки як в управлінні компанією, так і в галузі у цілому. Потенційні передумови банкрутства виникли ще до світової фінансової кризи – у 2005 р., і можливості пройти процедуру банкрутства в умовах стійкого економічного стану в країні з меншими втратами керівництво не використало.

Іншим прикладом фінансової підтримки великих компаній з боку держави є підтримка німецьким урядом автогіганту – компанії «Opel» – дочірньої компанії «General Motors», банкрутство якої і сформувало передумови для банкрутства «Opel».

Питання надання державної підтримки компанії «Opel» мало принципове значення і урядом було прийнято рішення відмовити їй у фінансовій допомозі через відсутність надійної концепції реструктуризації. Обгрунтуванням такого

заходу став приклад надання державної допомоги будівному концерну «Filipp Holzman», яка на півтора року відтермінувала її банкрутство, що обумовило втрату значної кількості робочих місць, неефективне використання коштів, які могли бути переспрямовані в інноваційні сектори економіки. Однак на федеральному рівні така підтримка все ж була надана, але з умовою розробки дієвих заходів з реструктуризації компанії. У 2017 р. Європейська комісія схвалила поглинання німецького автовиробника «Opel» французьким автомобілебудівним концерном «Peugeot Citroen» (PSA).

Ці приклади чітко засвідчують, що пряме державне втручання у відносини неплатоспроможності та банкрутства через надання фінансової допомоги навіть таким великим корпораціям не є запорукою їх виведення з кризового стану. Навпаки, саме кризовий стан великих компаній, які нехтують урахуванням впливу зовнішніх факторів, загострює кризову ситуацію в національній економіці, провокуючи негативні зміни як в її структурі, так і в динаміці. Можна стверджувати, що підвалини світової фінансової кризи 2008 р. формувались через цілу хвилю банкрутств великих американських компаній та банків, серед яких можна виокремити корпорації «Enron» та «WorldCom» (причина – фінансові махінації), банки «Lehman Brothers», «Bear Stearns» та «Washington Mutual» (велика кількість ризикових іпотечних кредитів), «General Motors Company», «Olivetti» (зниження конкурентоспроможності, різке скорочення обсягів продажів).

Але в багатьох випадках державне втручання у сферу банкрутства великих компаній обумовлюється питаннями національної безпеки та національного іміджу, який формують відомі світові бренди. Однак практика міжнародного бізнесу доводить, що такі втручання мають, по-перше, короткостроковий ефект; по-друге, не вирішують внутрішні проблеми компаній-банкрутів, які мають системний характер; по-третє, перенаправляють державні кошти не ефективно; по-четверте, нехтують впливом ринкових сил.

Не можна не погодитись з твердженням О. Пасхавера щодо функціонування ринкової економіки як дії саморегулюючої системи. Основними механізмами саморегулювання виступають вільна конкуренція і банкрутство. Конкуренція здійснює автоматичну селекцію власників і виробництв на ефективних і неефективних. Призначенням механізму банкрутства є видалення з ринку власників і виробництв, які визначилися в ході конкуренції як неефективні [3].

У цьому контексті варто акцентувати увагу на активізації з боку держави процесу залучення приватних інвесторів у вирішення питань неплатоспроможності та банкрутства. Але для забезпечення ефективної взаємодії держави та господарюючих суб'єктів необхідно визначитись з характером публічних та приватних інтересів, які виникають у сфері неплатоспроможності та банкрутства. Незважаючи на те, що основними учасниками у справах про банкрутство є кредитори, боржники, арбітражні керуючі, які мають приватні інтереси у задоволенні своїх вимог (щодо кредиторів), розробці антикризових заходів (щодо боржників), проведенні процедури банкрутства у встановленому законодавчому

полі (для арбітражних керуючих), слід також враховувати публічні інтереси – інтереси держави і суспільства. Банкрутство як економічне та суспільне явище має позитивні і негативні прояви. Негативні наслідки банкрутства на макрорівні проявляються не тільки у погіршенні показників соціально-економічного розвитку країни, а й зниженні її позицій у світових рейтингах. Суспільний характер банкрутства проявляється у невідповідності врахування у правовому аспекті інтересів боржників та кредиторів, що спричиняє посилення негативних тенденцій відносно сприйняття існуючої системи нормативно-правового регулювання економіки. У світовій практиці відсутня єдина оптимальна модель процедури банкрутства, що й обумовлює необхідність подальших досліджень у цій сфері.

Розглядаючи багаторівневність національного господарського комплексу, слід також зазначити й необхідність формування ієрархічної структури правової політики у сфері неплатоспроможності та банкрутства. В Україні, незважаючи на прийняття низки законодавчих актів з регулювання відносин неплатоспроможності та банкрутства, й дотепер ці питання розглядаються у мікрорівневій площині, торкаючись інтересів кредиторів та боржників. Безперечно, при розробленні законодавства мають враховуватись як права боржників, так і права забезпечених і конкурсних кредиторів. Але не слід забувати і про їх обов'язки, які повинні мати чітку правову забезпеченість, обов'язковий характер та відповідну процедуру їх дотримання. Тобто в основі нового правового бачення вирішення питань у сфері неплатоспроможності та банкрутства повинен бути суб'єктний підхід, в основі якого лежить урахування інтересів кредиторів, боржників та третіх осіб. Окрім цього, в даному процесі суб'єктом має бути держава в особі органів регулювання даних відносин, тобто вирішення проблеми носитиме вже макрорівневий характер, що дозволяє узгоджувати цілі та завдання економічної політики з цілями та завданнями правової політики, а також визначати місце останньої в економічній системі. Правова політика повинна розглядатись як частина правореалізації економічної політики держави на певному історичному етапі.

Відтак, на наше переконання, саме макрорівневий характер правової політики сприятиме формуванню дієвого інституту банкрутства як необхідного елементу системи державного регулювання економіки. У рамках даного інституту забезпечуватиметься попередження стихійності економічного розвитку, виявлятимуться можливі ризики та оцінюватиметься рівень і характер їх впливу, розроблятимуться ефективні антикризові заходи.

Ефективність правової політики насамперед полягає у наявності в учасників процедури банкрутства мотивації до розробки заходів з фінансового оздоровлення підприємств-боржників шляхом реструктуризації, модернізації, злиття, поглинання, тобто до відродження його діяльності у новому форматі, а не до ліквідації. В іншому випадку в рамках правової політики має бути розроблено заходи щодо забезпечення організації розподілу майна серед усіх учасників процедури банкрутства.

Як стверджує Д. В. Задихайло, формування та реалізація державою окремої політики в тій чи іншій сфері суспільних відносин поступово набуває законодавчого закріплення. Разом з тим зміст поняття «політика держави» може бути репрезентовано щонайменше у двох контекстах.

По-перше, як інформаційний продукт, що містить певну концепцію державного управління у визначеній сфері суспільних відносин.

По-друге, з огляду на широке коло видів діяльності держави, що мають бути синтезованими у процесі створення такого інформаційного продукту і тим більше його практичної реалізації, а також контролю ефективності відповідного управлінського впливу, слід визнати, що формування та узгодження змісту державної політики утворює собою достатньо автономний та специфічний тип управлінських відносин. Особливо це стосується процесів створення концепцій, доктрин, стратегій діяльності держави, їх прийняття в межах визначених механізмів апаратної роботи та контролю за реалізацією [4].

Вважаємо цю позицію слушною і додамо, що процес формування та реалізації державної економічної політики повинен мати відповідне нормативно-правове забезпечення в рамках концепції регулювання відносин у сфері неплатоспроможності та банкрутства в Україні.

Як відомо, Господарський кодекс України виділяє цілу низку напрямів державної економічної політики, зокрема структурно-галузеву, інвестиційну, амортизаційну, політику інституційних перетворень, екологічну, цінову, антимонопольну, бюджетну, податкову, соціальну, грошово-кредитну, валютну та зовнішньоекономічну.

Слід звернути увагу, що інститут банкрутства відіграє особливу за значенням роль у системі господарських відносин, сприяючи розробці дієвих заходів з попередження та запобігання неплатоспроможності та банкрутства в умовах економічної нестабільності внаслідок циклічності національної економіки для реалізації комплексу суспільно-економічних інтересів. Більш того, економічні кризи, інші екстраординарні події, часто реалізуються у вигляді цілих ланцюгів та «хвиль» банкрутств з цілою низкою суттєвих негативних суспільно-економічних наслідків, що позначаються на макроекономічній ситуації у національній економіці. Таким чином, відносини банкрутства слід розглядати як окремий об'єкт економічної політики держави, де остання має формувати власну політико-правову позицію щодо балансу інтересів держави, суб'єктів господарювання, працівників та інших суб'єктів у регулюванні та реалізації відносин неплатоспроможності та банкрутства.

Оскільки у правовій державі її економічна політика може реалізовуватися виключно у правових формах із застосуванням передбачених законодавством засобів, вважаємо правомірним ставити питання щодо концептуальної інституціалізації поняття «правова та законодавча політика» держави у сфері відносин неплатоспроможності і банкрутства.

Лише на таких засадах може бути створено ефективне законодавство в названій сфері й забезпечено ефективне адміністрування відносин неплатоспроможності та банкрутства.

Висновки.

1. В Україні спостерігається тенденція зміщення акцентів з нормативно-правового забезпечення процедури банкрутства до розробки заходів щодо його запобігання, тобто не доведення до банкрутства, що повною мірою відповідає сучасній ліберально-демократичній моделі суспільного розвитку, притаманній розвиненим країнам.

2. Саме макрорівневий характер правової політики сприятиме формуванню дієвого інституту банкрутства як необхідного елементу системи державного регулювання економіки.

3. Правова та економічна політика у сфері регулювання відносин неплатоспроможності та банкрутства мають бути узгодженими, спрямованими на вирішення цілей і завдань економічного зростання. При цьому правова політика не може функціонувати автономно, а тільки у тісному зв'язку з інвестиційною, інноваційною, фінансово-кредитною політикою держави задля створення для досягнення високого рівня економічної безпеки держави у цілому.

Список літератури:

1. Алейникова О. В. Теорії циклічності та проблеми структурних, фінансових і системних криз суспільного виробництва. *Економіка. Управління. Інновації*. 2014. Вип. 1 (11). С. 25–36.
2. Джунь В. В. Інститут неспроможності: світовий досвід розвитку і особливості становлення в Україні : монографія. Вид. 2-е, випр. і допов. Київ : Юрид. практика, 2006. 384 с.
3. Державна політика і законодавство з регулювання сфери неплатоспроможності: аналіз практики, рекомендації по удосконаленню / за наук. керів. О. Пасхавера. Київ : Центр комерційного права, 2010. 105 с.
4. Задихайло Д. В. Господарсько-правове забезпечення економічної політики держави : монографія. Харків : Юрайт, 2012. 456 с.
5. Кондратьев Н. Д. Проблемы экономической динамики / ред. кол. : Л. И. Абалкин (отв. ред.) и др. Москва : Экономика, 1989. 526 с.
6. Кондратьев Н. Большие циклы конъюнктуры и теория предвидения. Москва : ЮНИТИ, 2000. 98 с.
7. Поляков Б. М. Право неспроможності (банкрутства) в Україні : підручник. Київ : Ін. Юре, 2011. 560 с.
8. Фоміна М. В. Сталій розвиток економіки в умовах глобалізації: теорія і методологія : автореф. дис. ... д-ра екон. наук. Донецьк, 2010. 40 с.
9. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку / пер. с нем. В. С. Автономова, М. С. Любського, А. Ю. Чепуренко. Москва : Прогресс, 1982. 455 с.

References:

1. Aleynikova, O.V. (2014). Teorii tsyklichnosti ta problemy strukturnykh, finansovykh i systemnykh kryz suspilnoho vyrobnytstva. *Ekonomika. Upravlinnia. Innovatsii, issue 1 (11)*, 25–36 [in Ukrainian].
2. Dzhun, V.V. (2006). Instytut nespromozhnosti: svitovyi dosvid rozvytku i osoblyvosti stanovlennia v Ukraini. Kyiv: Yuryd. praktyka [in Ukrainian].
3. Derzhavna polityka i zakonodavstvo z rehuliuвання sfery neplatospromozhnosti: analiz praktyky, rekomendatsii po udoskonalenniu. O. Paskhaver (Ed.). (2010). Kyiv: Tsentr komertsiiinoho prava [in Ukrainian].
4. Zadykhailo, D.V. (2012). Hospodarsko-pravove zabezpechennia ekonomichnoi polityky derzhavy. Kharkiv: Yurait [in Ukrainian].

5. Kondrat'ev, N.D. (1989). Problemy jekonomicheskoy dinamiki. L.I. Abalkin (Ed.). Moscow: Jekonomika [in Russian].
6. Kondrat'ev, N. (2000). Bol'shie cikly kon#junktury i teorija predvideniya. Moscow: Juniti [in Russian].
7. Poliakov, B.M. (2011). Pravo nespromozhnosti (bankrutstva) v Ukraini. Kyiv: In. Yure [in Ukrainian].
8. Fomina, M.V. (2010). Stalyi rozvytok ekonomiky v umovakh hlobalizatsii: teoriia i metodolohiia. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Donetsk [in Ukrainian].
9. Shumpeter, J. (1982). Teorija jekonomicheskogo razvitija. Moscow: Progress [in Russian].

Volvach B. V., Postgraduate Student of the Department of Business Law, Yaroslav Mudryi National Law University, Ukraine, Kharkiv.
e-mail : ipad270318@gmail.com ; ORCID 0000-0002-3025-5210

Sketch of legal policy in the sphere of insolvency and bankruptcy

The article is devoted to problems of formation of effective legal policy of the state in the field of insolvency and bankruptcy. The author thoroughly researched the existing theoretical basis of the research cycles of the national economy and the expediency of the relationship between economic cycle and the state economic policy. On the basis given in the article examples from the activities of large companies found that in many cases artificially created by the state conditions for their support not only to restore economic balance, and strengthen the crisis phenomena in national economy, resulting in a conflict between the state (public) and private interests (the interests of enterprises). In the article special attention to the development of the conceptual foundations of legal regulation of insolvency and bankruptcy in Ukraine.

Keywords: insolvency; bankruptcy; economic cycle; legal policy; economic policy.

Надійшла до редколегії 10.09.2018 р.